

III

В кінці серпня 1637 року у Варшаві ждали приїзду молодої королеви Цецілії Ренати, сестри австрійського цісаря Фердинанда III. Вже на 37 році свого життя Владислав IV задумав оженитись з дочкою покійника Фердинанда II, австрійського цісаря, й сестрою його сина, молодого цісаря Фердинанда III. Він послав до Відня своїх посланців. На чолі посланництва поїхав менший королів брат Ян Казимір. Цісар з великою охотою згодився видати свою сестру за короля. Місяця серпня, 9 дня 1637 року, Фердинанд III поблагословив Цецілію Ренату на вінчання з королем Владиславом, і її зараз, по тодішньому звичаю, повінчали з королевим братом Яном Казиміром, котрий заступав на той час місце брата. Цецілія Рената через три дні виїхала до Польщі з польськими посланцями. Тірольська ерцгерцогиня Клавдія, вже літня людина, поїхала проводити молоду королеву до самої Варшави.

З великою пишністю зустріли королеву польські магнати та біскупи на польській границі в розкішному наметі й проводили її в Краків і далі до Варшави. Поїзд став на одпочинок за 18 верстов од Варшави в містечку Ілжах. Король Владислав виїхав в Ілжи назустріч Цецілії, привітався до неї й вернувсь до Варшави. Поїзд рушив далі й знов став на одпочинок в Уяздовському палаці коло самої Варшави. Тут королеву одвідали королів брат Карл, що був біскупом Вроцлавським, та королева сестра Ганна Констанція. Назустріч королеві виїхала з Варшави велика сила польських панів та паній, виїхали й чужоземські посланці. Королева вїхала у Варшаву з великою церемонією. За її позолоченою каретою їхали карети магнатів, такі ж самі багаті та пишні, як і королівські, обковані сріблом, оббиті шовком та оксамитом. Поїзд був здоровий і надто пишний. Молода королева та ерцгерцогиня Клавдія здивувались розкоші та збиткам польської шляхти. Брат Цецілії Фердинанд дав за нею приданого всього 100.000 гульденів. Цього приданого не стало б на карети, коні та оксамити для тих польських магнатів, що проводили молоду німецьку королівну до Варшави.

Кругом карети королеви гарцювали верхи на чудових конях молоді сини польських магнатів. Сідла на конях та чепраки були облиті золотом, обсіпані перлами. Дорогі оксамитові ясні кунтуші, облямовані золотом, пера на шапках, обсіпані брильєнтами, срібні й навіть золоті підкови та остроги на закаблуках, кінська зброя, облита сріблом, — уся ця розкіш зачудувала молоду німецьку королівну. Розкіш здавалась незмірна і неймовірна навіть багатим чужоземцям і заграничним посланцям. В каретах сиділи жінки та дочки польських магнатів, убрані в шовкові та оксамитові убрання. На весь поїзд неначе впав з неба золотий та срібний дощ і розсипався й розлився по оксамитах, по шовках та дорогій парчі, розсипався й перемішався в одну колоритну блискучу масу червоних, жовтих та зелених кунтушів, і блискучих позолочених карет, і дорогих баских коней усякої масті, з сідлами, обсіпанними перлами, вишитими золотом.

На чудовому вороному коні коло самої королівської карети гарцював молодий князь Єремія Вишневецький. Кругом карети їхали верхи на баских конях сини значніших магнатів та князів, але ні в одного з їх не було такого чудового баского коня, такої багатої зброї на коні, такого багатого убрання. Єремія торкав під боки свого гарячого коня золотими острогами. Кінь ставав гопки, як скажений, завертав голову назад і маяв на вітрі блискучою чорною гривовою, неначе й його збурювала пишність королівського поїзду.

Позад королеви тихо посовувались рядки карет з жінками та дочками значніших польських панів. В одній кареті сиділа молода Гризельда, старша дочка коронного канцлера Фоми Замойського. Вона окинула очима блискучий кортеж з молодих магнатів, котрі роєм вились кругом карети Цецілії Ренати, і примітила Єремію. Вона його бачила вперше: князь Єремія недавно прибув до Варшави, ставився в палаці перед королем, і як він був з роду славних князів

Вишневецьких, то король ласкаво прийняв його до свого двору.

«Яка пишна фігура на коні! — подумала Гризельда. — Яке убрання, скільки золота й перлів розсипано на його кунтуші, на сідлі, на усій зброї! І хто такий цей молодий лицар? І де він взявся у Варшаві? Це, певно, якийсь чужоземець з Франції або з Риму, з королівських двірських. Треба буде спитати, хто він такий, як прибудемо до двору».

Єремія ледве вдержував страшного коня за поводи. Кінь гарцював, як навіжений, ставав дибки, крутився, як птиця в клітці, на усі боки. Поли червоного шовкового кунтуша, червоні оксамитові рукави, засукані до плечей, метлялись од вітру. Єремія сердився на непокірливого коня. В його очі зайнялися й блискали гнівом.

«Пишна фігура! Ой коли б мені подивитись на його очі», — думала Гризельда, виглядаючи у вікно карети на Єремію. От кінь крутнувся убік, майнули чорні кучері, блиснули чорні очі, ні! ніби карі... — «Який в його сміливий погляд! Це, певно, італіянець або якийсь венгер з Семиградії», — подумала Гризельда й вже не зводила очей з чорнявого Єремії до самого королівського палацу.

Довгий блискучий поїзд тихою ходою посовувався до королівського двірця по вузьких вулицях. Рядки низеньких домків, критих черепицею та драницями, а подекуди й соломою, мали без міри велику супротивність з розкішним блиском поїзду. Здавалось, ніби якимсь чудом таке позолочене й поцяцьковане перлами диво блиснуло серед смітника або десь серед села, або на місці, вкритому пилом та сміттям. Міщан та жидів на вулицях стовпилась велика сила! Вони стояли двома довгими рядами впововж узеньких улиць і тільки витріщали очі на поїзд. Позолочені карети, дорогі коні, шаблі в золотих піхвах, дорога упряж, обкована сріблом, карети та екіпажі, оббиті всередині шовком, золото, срібло й перли на магнатах — усе те сяло, облите ясным світлом сонця. Червоні, жовті, зелені й сині кунтуші, облямовані золотом, неначе дивовижні квітки манячіли перед здивованими міщанами. Вони ще зроду ніколи не бачили такої розкоші серед польських старих магнатів за передніших часів! Жидки з жадобою в очах позирали на золото й перли на людях та конях і тільки цмакали з дива губами.

Розкіш вже запанувала в ті часи в Польщі. Шляхта вже втратила давню лицарську вдачу і давню простоту і стала зовсім нестатковитою. Давня завзятість та статковитість, давні прості звичаї вже тоді випахались в неї до решти. Вже запанувала розкіш у всьому. Шляхта жила так розкішно, що навіть чужоземці дивувались. Ця розкіш в убранні, в їжі й напоях наводила смуток на старосвітських панів — лицарів, котрі ще недавно їздили на простих драбинчастих возах і одягались в кунтуші з простого сукна. Старі шляхтичі, поглядаючи на той блискучий поїзд, тільки хитали головами.

— І де вони понабирали стільки срібла, золота, перлів та оксамитів? — гомоніли міщани, дивлячись на те диво.

— Обдерли своїх хлопів, бо завели страшну панщину, грабують і беруть в хлопів все, що тільки схотять. Це все багатство — то праця хлопів, — обзивались деякі старі міщани.

Король Владислав V стояв на дверях палацу й дожидав королеви. Коло його стояли натовпом старі магнати та шляхтичі в багатих уборах. Хоч Владиславові було тоді вже тридцять сім років, але він був ще молодий на взір та гарний з лица, білявий та ясноокий. Довге русяве волосся спадало кучерями на плечі. Борода була коротка по тодішній шведській моді. Довгі прямі вуси надавали мужності делікатній спанілій фігурі короля — родом шведа.

Королівська карета стала коло дверей. Музики вдарили на привітання молодій королеві веселого маршу.

Король Владислав взяв під руку молоду королеву, повів до чималої тронної зали, вивів по сходах до трону, посадив її на троні. Двірські дами стали по один бік трону, магнати стали по другий бік. Деякі сенатори промовили поздоровні промови латинською мовою. Біскуп Яваринський одповідав їм за королеву, хоч сама королева й розуміла латинську мову і вміла навіть

нею говорити. Молоді сини магнатів стовпились натовпом коло порога. Єремія Вишневецький, як потомок давніх литовських князів, став поперед усіх і гордим оком зорив по світлиці на молодих двірських дам. Ненароком його гострі очі впали на Гризельду Замойську. Вона була найпоказніша між усіма дамами, висока, поставна, плечиста та рівна станом, як тополя. В блакитній сукні, в пишному вишневому кунтуші, з золотими позументами, в золотій діадемі на темно-русих розкішних косах, Гризельда Замойська була велична на взір, неначе якась цариця. Єремії здавалось, що не Цецілія королева в тих пишних палатах, а Гризельда, що Гризельді подобало б вийти по сходах і сісти на троні на місці невеличкої сухорлявої німкені Цецілії. Гризельда підвела ясні очі й гордовито поглядала на блискучий натовп синів багатих магнатів, її гордовиті очі неначе промовляли до їх: нема між вами ні одного такого, котрий припав би мені до вподоби, нема між вами ні одного мені до пари; усі ви не варті мого ласкавого слова, мого ласкавого осміху, ви не для мене...

Після коротких промов король почав знайомити молоду королеву з магнатами та чужоземськими посланцями. Довгий ряд блискучих кунтушів заворушився. Магнати один по другому виходили по сходах, цілували королеву в руку, ставши, давнім лицарським звичаєм, на одне коліно. Перед Гризельдиними очима довгим рядом заманячіли то сиві, то чорноволосі чуби на підголених головах, товсті червоні лица з довгими сивими кудлатими вусами, котрі нахилялись до Цеціліної руки. За магнатами виступили молоді сини магнатів, і на чолі їх гордо виступав Єремія.

— Князь Єремія Вишневецький з славного роду Ольгерда литовського князя, — промовив король до королеви.

Гризельда почула ті слова й пильно придивилась до молодого князя. Єремія стояв перед троном, пишно убраний, в червоному оксамитовому кунтуші, в червоних сап'янцях, вишитих золотом, з золотими підківками. При боку висіла шабля в піхві з золотим держалном, обсипаним дорогими камінцями. Високий, рівний станом, бадьористий, чорнявий, аж смуглявий, він одразу вразив Гризельду і своїм станом, і грізними чорними блискучими очима, і пишними чорними кучерями.

«Це той самий, що гарцював на чудовому коні в поїзді. Він не чужоземець... Яка пишна фігура! Які дивні чорні очі, неначе в того волоха! Який гострий, грізний погляд! Скільки в йому огню! Який блиск!» — подумала Гризельда і в гордої магнатки десь узявся ласкавий погляд в гордовитих очах; а легенький осміх сам злетів з її повних малинових уст, неначе листочок спав з пишної троянди, зірваний легесеньким вітром, заманячів у повітрі й в одну мить сховався десь в зеленому листі.

Єремія поволі ступив на сходи трону, став на одне коліно, нахилив кучеряву голову й поцілував королеву в руку. Золота шабля черкнулась об поміст і легенько забряжчала. Єремія підвівся, вирівнявся на весь зріст, підвів гордо голову і оступився. Він повернув голову, повів очима, глянув на Гризельду, і в його здорових очах блиснули іскри, чорні брови неначе звело до купи і між бровами майнув зморшок, цупкий, твердий і гострий. В лиці виявилась мужність, сміливість.

Гризельда впіймала той мужній гострий погляд і їй припав до вподоби такий погляд, припали до серця такі очі, чорні, блискучі, гострі, як ніж, ріжучі, як гостра козацька шабля. Щось одразу заворушилось в її серці, гостре, різке, але приємне, неначе в гарячу літню спеку звідкільсь пахнуло гострим холодним вітром в самісіньке її лице й різнуло і разом з тим прихолодило його серед важкої духоти важкого гарячого дня.

Єремія одійшов од трону й став серед блискучого та лиснючого натовпу, гордо позираючи на церемонію. Гризельда не зводила з його очей.

«Чи янгол з неба оце з'явився мені серед цього пишного натовпу князів та магнатів, чи демон

з пекла прийняв лицарський пишний, чудовий вид і змішався серед молодих магнатів, щоб одразу і так несподівано стривожити мою душу? А душа моя стривожена. Серце одразу заворушилось. Не можу одвести очей од його грізного, трохи навіть страшного виду. Яка краса в тих чорних кучерях та смуглявих рум'янцях! Які різкі та гострі очі! Це демон, але демон з неба, з одлиском якоїсь незвичайної краси. І ніби не дуже гарний з лица, і який чудовий з очей, з брів, з чола! Я люблю таку демонську красу, тільки таку. Чимсь гарячим, палким пахотить од неї», — подумала Гризельда.

І вона вже не дивилась ні на церемонію, ні на королеву, не бачила, як ворушились магнати, як манячили їх підголені товсті голови. Усе разом неначе зникло десь сперед її очей. Усе неначе вкрилось туманом перед очима молодої гордовитої панни: і трон, і король, і королева на троні. Неначе зник десь усей блискучий натовп. Гризельда почувала, ніби вона стоїть сама, а проти неї стоїть тільки один він, а кругом його порожній простір без людей, без світа, без повітря, без шелесту двірської ворушні.

Королева встала з трону. Король поклонився до світлого збору і звелів збиратись в двірській каплиці, де він мав брати шлюб з Цецілією. Гризельда тільки тоді опам'яталась, неначе прокинулась од присмного, пишного сну, повного чарівних мрій.

Натовп поволі виходив до другої світлиці, поклонившись королю й королеві. Двірські дами перемішались з кавалерами. Пішла розмова, несмілива, тиха, здержна. Двері каплиці одчинили. Світили свічки на престолах. Біскуп одягався в свої церковні убрання. Магнати здоровкались, розмовляли стиха; панії й панни шепотіли, розмовляли пошептом трохи не на вухо одна одній. Коронний канцлер Фома Замойський, вже старий, з сивою чуприною серед голови, але ще здоровий та кремезний, тихо розмовляв з Єремією Вишневецьким. Углядивши свою дочку Гризельду серед паннів, він узяв Вишневецького за руку, підвів до Гризельди і промовив:

— Моя люба Гризельдо! Недавно на нашому варшавському небокрузі зійшов новий молодий місяць: приїхав до королівського двору князь Єремія Вишневецький, славного руського роду, але віри католицької. Найясніший наш отець, король полюбив його; полюбив його й я, — промовив Замойський.

— Князь Вишневецький! — аж крикнула Гризельда. — Чутка про твою, князю, славу давно доходила до нас, але мені довелось оце побачити тебе вперше; я їздила за границю, була оце при дворі найяснішого австрійського цісаря й проводила молоду королеву до Варшави. Не диво, що мені не довелось тебе й досі бачити.

— Я не так давно прибув до Варшави, ласкава панно Замойська, щоб ставитися перед очима нашого найяснішого короля. Король привітав мене дуже щиро й ласкаво. Ще ласкавіше привітав мене твій славний панотець, за що йому од мене сердечна подяка, — сказав Єремія й поклонився Замойському.

Єремія стояв проти вікна. Ясний світ лився на його вид, сипавсь на дороге убрання. Він стояв неначе серед сяєва. Гризельда почувала його силу й завзятість так, як відчувають лицем гарячий промінь сонця. Вона була ладна мерщій одвести очі од його, так вражала її та сила. Але незабаром після розмови та привітання Єреміїні гострі очі стали ласкавіші. І Гризельда милувалась тим ласкавим поглядом, який часом вихоплюється в найгостріших жорстоких очах в рідкі години, коли часом випадком і в твердому черствому серці майне промінь ласки й кохання.

— До нас доходила чутка про твої славіні вчинки в битвах з козаками за Дніпром під Лубнами та над річкою Старицею, — обізвалась Гризельда.

— Князь Єремія бував в битвах і з московитами вкупі з славним Лукою Жолкевським, випалив і знищив силу московських сіл, — сказав старий Замойський.

— Мені дуже, дуже приємно бачити молодого князя, що вже вславився в битвах в таких молодих літах, — сказала Гризельда. — Кажуть, що козаки бились на одчай з нашими полками,

але ти, князю, все-таки переміг їх силу.

— Я ладен стояти з мечем щодня, щогодини для оборони нашої дорогої вітчизни Польщі, для оборони нашої католицької віри, — говорив Єремія, похопившись виявити свою ревність до Польщі та католицтва.

Він знав, що на його вважають при дворі як на неофіта й недавнього перевертня, і боявся, щоб Замойський та його дочка не подумали часом, що він зостався українцем і затаїв в душі спочування до козаків та прихильність до рідного краю.

— Ми дуже раді цьому, — обізвався старий Замойський, — українські князі та магнати повинні ставати вспіл з нашою шляхтою, якої б віри вони не були: чи благочестивої, чи католицької, чи кальвінської та соцініянської. Найліпше було б, якби українські дворяни та магнати вкупі з литовськими стали однієї віри з нами.

— І я такої думки, — сказав Вишневецький, — я задля того й став католиком.

— І поляком?.. — несміливо обізвалась Гризельда.

Єремія замовк: йому було байдуже, чи він українець, чи поляк: віра була задля його одна формальність, без котрої йому не можна було досягти до визначеної для себе високої мети. Він окинув очима Гризельду і пильно придивився на неї. Вона була на вроду не погана, але й гарною не можна було її назвати. Панна Замойська була русява. Розкішні заплетені коси двічі обвивали її чималу голову. На голові блищала невисока діадема, обсипана брильєнтами. Темно-сірі чималі очі були холодні й тверді, як сталь. В широкуватому лиці, у високому чолі виявлялась чоловіча енергія й завзятість. В сталевих очах світився чоловічий розум. Уся її висока плечиста постать нагадувала постать амазонки або статую пишної Юнони.

Єремія окинув очима увесь збір пишних паній та панянок. Між ними багато було панянок, гарних, білявих, делікатних, з янгольською красою. Але Єремії чомусь не припадала до вподоби делікатна панянська краса. Гризельда стояла серед того світлого пишного збору, неначе королева над усіма тими гарненькими, легенькими панночками, неначе вони усі належали до її двору, сновигали кругом неї, запобігаючи їй ласки.

«Оттакої мені жінки треба! Тільки така, як Гризельда, заслуговує стати княгинєю Вишневецькою. В її вроді є щось царське, неначе вона і вродилась, і хрестилась королевою, і на вдачу вдалася в королеву. Вона, одна вона тутечки варта мене, мене, князя Вишневецького. Усі ці панянки якісь дрібненькі, мізерненькі, легенькі, гарненькі, неначе пташки в садку; і щебечуть вони, мов пташки, і слова, і мова в їх пташина. А в Гризельдиних очах виявляється щось лицарське, вище», — думав Єремія, перебираючи очима панянок.

— Моя кохана Гризельдо! треба нам зайняти місце в каплиці задалегідь, бо натовп великий, от-от швидко вийде король з королевою, — промовив старий Замойський. — А ти, князю, не забувай мене, старого, прибувай до мене в гості. Оце недавнечко моя дочка прибула до моєї господи. Моя хата повеселішала.

— Дуже, дуже дякую ясновельможному панові канцлерові за ласку, — обізвався Вишневецький на прощанні.

Гризельда пішла повагом слідком за батьком до каплиці. Вона йшла горда та пишна, поміж рядами дрібненьких панночок, неначе біла лебедиця попливла. Єремія несамохіть задививсь на її пишний стан, на кремезну постать.

«Треба й справді частіше навідуватись до старого Замойського та придивлятись до панни Гризельди. Ні гарна, ні погана, але яка величність в її постаті! Які розумні в неї очі! І говорить повагом! розсудливо й помірковано, не лепече, як інші панночки лепечуть, якимось по-пташиному».

В той час, як Єремія стояв і балакав з старим Замойським та його дочкою, блакитні очі Домініка Заславського слідкували за кожним його рухом. Тільки що Замойський з Гризельдою вийшов з покоїв, Домінік Заславський кинувся до Єремії, розвів руки, щоб його обняти, і крикнув

радісно:

— Чи впізнаєш мене, давній колего?

— Ні, не впізнаю, — обізвався знехотя Єремія, хоч і говорив неправду.

Він наглядів серед натовпу Домініка Заславського і впізнав його. Але до його вже дійшла чутка, що Заславський вчащає до господи старого Замойського й увивається коло Гризельди. Годину передніше він признався б до свого давнього товариша в єзуїтській колегії у Львові, але теперечки, як він углядив Гризельду і згадав, що Домінік Заславський давно топче стежку до Гризельди, він став чогось йому неприємний. Єремія стояв гордо піднявши голову, холодний, байдужний, неначе неприступна стрімка скеля... і гордо позирав на Домініка.

— Невже я так постарівся, що мене й впізнати не можна? — спитав Заславський зачудовано.

— Не впізнаю, — гордо обізвався Вишневецький і насупив густі чорні брови так, що вони зійшлися до купи на перенісці.

На палкого веселого Домініка неначе одразу хто вилив відро холодної води: він опустив руки. Очі з веселих стали такі здивовані, неначе він гадав побачити світлого янгола, а замість його висунулась з-під землі рогата морда самого сатани.

— А ми ж у Львові колись жили вкупі в одному домі й вчилися укупі в колегії. Невже я так змінився?

Єремія придивлявся до Заславського, неначебто й справді впізнавав його. Перед ним стояв високий на зріст, але тоненький станом Заславський, білявий, аж білий, з білим, як у панни, лицем та тоненькими рожевими устами.

— Я Домінік Заславський, твій давній колега в єзуїтській колегії. Певно ж я дуже змінився теперечки, коли мої давні колеги мене не впізнають. Чолом тобі, князю! — сказав Заславський і подав Єремії руку.

Єремія взяв його за руку, але й слова не промовив. Вид його був гордий. Чорні брови, що й без того зрослись вкупі, стали насуплені й неначе говорили: одкаснись од мене, хлопче; ти не вартий того, щоб князь Вишневецький чоломкався з тобою й навіть говорив до тебе.

Веселий Заславський на радощах, що втрівся з давнім колегою славного роду, говорив до Єремії надто голосно. На їх обох звернули увагу, їх обступили молоді сини магнатів. Старі батьки насторочили вуха.

— Невже ти, Єреміє, забувся, як ми вештались по львівських улицах, як слідкували за львівськими красунями. Чи пам'ятаєш панну Зволінську? — говорив веселий Заславський.

— Я такої нісенітниці не пам'ятаю. Але тебе оце таки пригадав. Це правда, що ми рік чи що вчилися вкупі з тобою у Львові. Це я пригадую, — знехотя обізвався Єремія.

Заславський прикусив язика й почервонів: він примітив, що гордий Вишневецький якось наче нехтує ним.

— Коли ти такий гордий, що не хочеш мене знати, то бог з тобою. А мені приємно, що я з тобою втрівся й тебе тут побачив, — сказав Заславський.

— Я не гордий і я... так само радий, що впізнав тепер тебе, свого давнього колегу. Але ти дуже змінився, неначе не той став: ти виріс, і дуже виріс, і якось вилюднів, не то що змужнів... — знехотя заговорив Єремія, але тон його мови був гордовитий, неохочий, трохи неласкавий.

— Князь Єремія гордовитий, — зашепотіли кругом магнати та їх молоді сини, — не хоче признаватись до своїх давніх товаришів; певно гордує ними, бо багатир на всю Польщу і з славного роду князів Вишневецьких. Може й з нами не схоче знатись, бо дуже багатий. В його сіл та міст на Волині й не злічити, ще й до того його батько Михайло загарбав собі за Дніпром усю Лубенщину.

— Ти, Єреміє, славного роду і незліченно багатий. Тут, при дворі нашого найяснішого короля, тобі випаде славна роль, — сказав одкрито молодий Заславський. — Давно треба було б

тобі приїхати до Варшави і стати вхожим до двору.

— Я довго їздив за границею, щоб вивчитись військової науки, а потім обороняв свої лубенські маєтності од московського та козацького нападу, — обізвався Єремія.

— Ми чули про твої битви з московитами та козаками. Слава про твої військові вчинки дійшла й до нас аж у Варшаву. Я завидую тобі, князю, завидую твоїй славі, — обізвався веселий князь Заславський.

— Настане твій час, то й ти здобудеш лаври на полі битви. А мій час вже настав задля мене. Багато поклав я ворогів на полі битви; багато покотилось їх голів для оборони нашої дорогої Польщі й наших шляхетських прав та привілеїв, — сказав гордо Вишневецький і окинув гордими гострими очима сивоусів і безусів магнатів, — не знаю, чи траплялось кому і з наших старих шляхтичів повалити на землю стільки ворогів Польщі, скільки я їх повалив.

Старим сивоусим магнатам така річ молодого князя не припала до вподоби. Вони понадимались і мовчки крутили сиві вуса. Заславський спустив очі додолу. Він був чваньковитий. І його брала заздрість до слави Вишневецького.

— Гордий цей молодий Вишневецький. Він має на думці заткнути за пояс та кинути під лаву нас, старих, — шепотіли між собою старі магнати. — І московитів він не побив, і козаками під Лубнами мало нашкодив, а вже кирпу дере вгору, задирає носа перед нами старими.

— Не забувай же мене, давній товаришу, і не минай у Варшаві моєї господи, — сказав Домінік Заславський до Єремії на прощанні.

— Добре, — обізвався Єремія. — Прошу одвідати й мене у Варшаві й у Вишневці.

Домінік Заславський вийшов з світлиці задуманий. Йому вже давненько сподобалась Гризельда Замойська. Він частенько навідувався до старого Замойського в гості. Гризельда була ласкава до його. Але тепер, після того, як вона познайомилась і розмовляла з Єремією, він примітив якусь тривогу в її холодних очах, примітив несподіваний рум'янець на щоках. Він постеріг, що з Гризельдою щось трапилось, що вона якось ніби трохи змінилась.

«Не така вона буває, як розмовляє зо мною. Вона завсіди спокійна, рівна, розсудлива, поміркована й помірна в розмові. Ніколи я не запримітив, щоб вона до кого осміхнулась, щоб коли почервоніла. А як заговорила з Вишневецьким, десь для його взявся осміх, десь узялись рум'янці; очі заблищали й повеселішали...» — думав Заславський, помаленьку йдучи до каплиці через рядок покоїв королівського палацу.

Незабаром король з королевою увійшли в каплицю й стали перед престолом. Примас Польщі біскуп Ян Венжик знов вдруге повінчав особово Владислава з Цецілією. Оповістили, що король буде коронувати Цецілію другого дня в соборі святого Яна.